

'STRÖSSELI'

Lapinjärvi - ihka oikea kirkonkylä

Lapinjärvi - monen muun suomalaiskylän tavoin - on menettänyt viime vuosikymmeninä asukkaita suurempiin kaupunkeihin. Koronapandemian vauhdittama murros etätöihin siirtymisessä mahdollistaa monille perheille elämäntavan, jossa kotipaikka voidaan valita työpaikan sijainnista riippumatta. Valittavana on kuitenkin valtava määrä samoilla apajilla olevia paikkakuntia. Houkutellakseen uusia asukkaita ja lisätäkseen elinvoimaansa täytyy Lapinjärven erottua muista korostamalla omia erityispiirteitään. Lapinjärven kiistaton vahvuus on valtakunnallisesti arvokas ja tunnelmallinen kirkonkylä vanhoine rakennuksineen. Lapinjärven kannattaa jatkossakin profiloitua aitona kirkonkylänä, jossa voi elää oman näköistään elämää historiallisessa miljöössä – ja erottua näin uudemmasta rakennuskannasta koostuvista kehyskunnista.

Etenkin edulliset vanhat hirsitalot ovat korostuneet monien viime aikoina maalle muuttaneiden perheiden tarinoissa lähtöpäätöksen ratkaisijoina, ja näitä Lapinjärvellä on tarjota. Vanhoja puutaloja tulee Lapinjärvellä vapautumaan jatkuvasti vanhemman väestön siirtyessä vaivattomampiin uusiin asuntoihin tai palveluasumiseen. Myös muualla Suomessa on runsaasti käyttämättömiä hirsirakennuksia. Siirrettävät hirsitalot sopisivat Lapinjärven kirkonkylän täydennysrakentamiseen. Kunta voisikin profiloitua 'kotiinpalaavien hirsitalojen kuntana' ja houkutella yksinkertaisesta elämäntavasta ja aidoista materiaaleista kiinnostuneita perheitä tarjoamalla tontteja siirrettäville hirsitaloille.

Vahvistetaan olemassa olevaa

Ehdotuksen peruslähtökohtana on tarjota Lapinjärvelle tavoitellut uudistukset mahdollisimman kevyin toimenpitein ja olevaa rakennuskantaa sekä maisemaa vaalien. Lapinjärven kaupunkikuva koostuu historiallisesti arvokkaista rakennuksista sekä uudemmista kerrostumista, jotka ovat nekin muodostuneet osaksi kylänraittia ja kyläkeskuksen identiteettiä. Ehdotuksessa esitetään lähtökohtaisesti säilytettäväksi kaikki rakennukset, joita ei lähtötietojen perusteella ole purettava. Kylää täydennetään harkitusti kulttuuriympäristöön sopivalla täydennysrakentamisella, joka voi toteutua uudisrakentamisena tai muualta siirrettävinä hirsirakennuksina. Uudisrakentamista ohjataan rakentamistapaohjeilla, joiden tavoitteena on historialliseen kylämiljööseen mittakaavaltaan ja massoitteeltaan sopiva ja samalla olemassa olevan rakennuskannan tavoin vaihteleva nykyarkkitehtuuri. Purkamisen välttämällä ja vähäisillä maisemaa muokkaavilla toimenpiteillä tavoitellaan niin kulttuurisesti kuin taloudellisesti että ekologisesti kestävä ratkaisua.

Asumiseen esitetään kolmea erilaista konseptia:

- Tallbackan alue - pientaloja omalla pihalla rantaniityn äärellä
- Koulutien pientalot - yhteisöllisiä pientaloja yhteispuhan ympärille
- Honkahovin, Tallbon ja Mäntylä II yhteisöllisiä rivi- ja pienkerrostaloja

Erilaiset asumisen vaihtoehdot mahdollistavat joustavan toteutuksen kysynnän mukaan.

Liikenteellisesti ratkaisu perustuu olevaan tieverkostoon, uusia tonteille johtavia teitä lukuun ottamatta. Pysäköintipaikkoja on esitetty osin autokatoksiin ja osin maantasopysäköintinä. Tavoitteena on ollut välttää laajojen pysäköintikenttien toteutumista asuinkortteleihin. Mikäli asukkailla ei ole käyttöä autokatoksiin osoitetuille pysäköintipaikoille, voi autotallirakennuksia ottaa muuhun käyttöön.

Tallbackan alue - uusia ja vanhoja pientaloja

Tallbackan aluetta esitetään täydennysrakennettavaksi ainoastaan reunoiltaan, jättäen valtaosan arvokkaasta peltomaisemasta edelleen avoimeksi maisematilaksi. Uudet tontit täydentävät olemassa olevia rakennettuja alueita

jakautuen samalla kolmeen eri alueeseen. Tavoitteena on, että uudet rakennukset hahmottuvat osana Sjögårdin, Tallbackan ja Sibbesin aiempaa kylärakennetta, eivätkä ne muodostaisi omaa erillistä aluettaan.

Vanhojen puutalojen siirtämistä uusille rakennuspaikoille kannustetaan kaupunkikuvan ajallisen kerrostumisen tukemiseksi, ja ehdotetaan että tätä tuetaan tontin hinnan alennuksella.

Pääosin olemassa oleviin teihin tukeutumalla uudet tontit voidaan rakentaa aikataulultaan joustavasti ilman, että alue näyttää keskeneräiseltä toteutusaikana. Rakentamisen määrä alueella on 21 uutta rakennuspaikkaa, mikä olisi toteutuessaan Lapinjärven kunnalle merkittävä mutta toisaalta kylämiljöön kannalta kestävä määrä.

Niitty hyönteisille ja ranta kyläläisille

Tallbackan avoimeksi jäävälle peltoalueelle perustetaan niitty, jossa eri hyönteislajit on huomioitu. Niityn lomaan sijoittuu kyläläisten yhteinen viljelypaikka.

Lapinjärven rantaa kehitetään viihtyisänä oleskelupaikkana kaiken ikäisille kyläläisille ja myös vierailijoille. Uimarannan kuppeeseen esitetään uusi sauna sekä laitur, jonka yhteyteen sijoitetaan myös talviuintipaikka. Uimarannan takana olevaa leikkipaikkaa täydennetään kaiken ikäisille kyläläisille sopivilla aktiviteeteilla sijoittamalla sinne kuntoiluvälineitä sekä grillipaikka.

Lintuharrastajia palvellaan sijoittamalla rantaheinikkoon uusi lintutorni sekä piilopirtti lintujen katselua varten. Kulku näille toteutetaan pitkospuilla.

Uutta ja vanhaa yhdistävä koulu

Uusi koulu esitetään nykyisen Kapellby Skolanin sekä paloaseman tontille, lähtökohtaisesti säilyttäen ja korjaten tonteilla olemassa olevat rakennukset ja integroimalla ne osaksi uutta koulukokonaisuutta. Nykyiset liikuntatilat säilytetään käytössä. Näin saadaan sekä kaivatut modernit opetustilat että säilytetään kylän identiteetin kannalta arvokkaat rakennukset. Nykyiset koulut säilyisivät käytössä rakennusaikana, eikä väistötiloja tarvita.

Olemassa olevat rakennukset on saatavilla olevien lähtötietojen perusteella mahdollista korjata, eikä niistä ole vielä tehty arvotuksia. Mikäli myöhempien arvotusten sekä kuntotutkimusten pohjalta selviää, että jokin tai peräti kaikki olevat rakennukset on syytä purkaa, on koulu mahdollista toteuttaa esitetylle tontille ehdotuksessa esitettyä laajemmin tai peräti kokonaan uudisrakennuksena.

Ehdotuksessa on esitetty hahmotelma koulurakennuksen toiminnallisesta periaatteesta. Eri kouluilla sekä varhaiskasvatuksella/esiopetuksella on kullakin kotipesänsä. Näiden väliin sijoittuvassa yhteisessä osassa sijaitsevat erikoisvarustelua vaativat luokat sekä ruokala. Kullakin kotipesällä on oma piha-alueensa.

Uuden koulun liikuntakenttien toteuttamiselle esitetään kaksi vaihtoehtoista ratkaisua.

VAIHTOEHTO 1: Yhtenäisin koulualue saadaan hankkimalla nykyään yksityisomistuksessa oleva tontti 8:23 kunnan omistukseen ja sijoittamalla koulun urheilukentät tälle. Näin ne sijoittuisivat luontevasti liikuntahallin ja koulun väliin. Ratkaisun ajatuksena on tarjota tontin 8:23 omistajalle uutta houkuttelevaa järvimaisemallista tonttia Tallbackan alueelta (tai muulta kunnan omistamalta alueelta) ja nykyisten rakennusten siirtoa tälle tontille kunnan kustannuksella.

VAIHTOEHTO 2: on vaihtoehtona mikäli versio A: neuvotteluissa ei päästä ratkaisuun. Urheilukentät sijoittuvat entisen suomenkielisen koulun urheilukentän paikalle. Kulku näille varmistetaan virallistamalla nykyisinkin pellon laitaa kulkeva reitti ja jatkamalla tätä kenttien luo.

Honkahovin tontti, Tallbo, Mäntylä II - yhteisölliset korttelit

Olemassa olevien senioripalveluiden läheisyyteen esitetään rivitaloja sekä pienkerrostaloja yhteisöllisen pihapiirin ympärille sommiteltuna. Ratkaisulla tavoitellaan muistiystävällisen kylän mukaista asumista, jossa viihtyisä pihapiiri houkuttelee asukkaita ulos toistensa pariin. Kirjastolle esitetään uusi kävelyreitti Mäntylä II tontin etelälaidalla. Pyököinti järjestetään rakennusrunkoon sijoitettavilla autotalleilla, tonttitienvarren pysäköintipaikoilla sekä pihapaikoilla niin, että yhtenäisiä pysäköintikenttiä ei synny. Tonteille ajo on mahdollisimman lyhyt, jotta pihaille jää paljon tilaa.

Vanha suomenkielinen koulu - tuleva käyttö ratkaistaan toteutuskilpailulla

Käyttämättä jäävät koulurakennukset soveltuvat tulevaisuudessa moneen käyttöön, esimerkiksi asumiseen tai muuhun majoitukseen tai toimitiloiksi. Tärkeintä rakennusten rapistumisen ehkäisemiseksi olisi löytää uusi omistaja pikaisesti koulutoiminnan lakattua ilman että rakennukset ovat pitkään tyhjiillään. Tätä varten on tarkoituksenmukaista järjestää toteutuskilpailu, jossa etsitään mahdollisten uusien omistajien ideoita rakennuksen käytölle ja valitaan rakennuksille uusi omistaja.

Vanha koulun kenttä – Koulutien yhteisölliset pientalopiirit

Vanhan suomenkielisen koulun kentille esitetään pientaloja kahden yhteisöllisen pihapiirin ympärille sommiteltuna siten, että asuntojen omat pihat sijoittuvat tontin ulkokehälle. Alue soveltuu hyvin esimerkiksi Lapinjärvitaloille.

Vesitorinmäen alue

Vesitorinmäen aluetta kehitetään aktiivisena liikuntapaikkana. Jyrkimpään mäkeen sijoitetaan kuntoportaat, ja tämän viereen pulkkamäki sekä kota.

Kestävä rakentaminen

Ehdotuksen perustana on kestävä rakentaminen. Purkamisen välttämällä tavoitellaan niin kulttuuriympäristön vaalimista, kuin hiilipäästöjen minimoimista. Uudisrakennukset esitetään toteutettavaksi puurakenteisina ja puuverhoilulla. Tallbackan ja muille pientalojen alueelle kannustetaan siirtämään vanhoja rakennuksia, mikä myös vähentää uudisrakentamisesta aiheutuvia päästöjä. Ehdotuksessa hyödynnetään olemassa olevaa infrastruktuuria mahdollisimman pitkälle. Uusi rantaniitty luo suotuisat elinolosuhteet monille hyönteislajeille, ja tukee samalla rantakosteikon lintuja.

Laajuuslaskelmat

Asuinrakennukset:

Tallbacka: 21 pientaloa, 4325 k-m², n. 108 as

Koulutien pientalot: 10 pientaloa, yht. 1110 k-m², n. 28 as

Honkahovi, Tallbo, Mäntylä II: rivi- ja pienkerrostalot, 3785 k-m², n. 95 as

Yhteensä: 9220 k-m² asumista, n. 231 as

Koulu:

Vanhat ja uudet koulurakennukset yhteensä 4670 brm² + nykyinen liikuntasali n. 600 brm²